

بررسی نقش منابع الکترونیکی در تنیدگی‌های شغلی کتابداران کتابخانه‌های دانشگاه تهران

دکتر مهرداد وزیر پور^۱

مریم رضوانفر^۲

چکیده

هدف اصلی این تحقیق بررسی نقش منابع الکترونیکی در تنیدگی‌های شغلی کتابداران کتابخانه‌های دانشگاه تهران است. بدین منظور به بررسی تجهیزات الکترونیکی، منابع الکترونیکی، منابع شبکه‌ای، پایگاه‌های اطلاعاتی، بازیابی اطلاعات و مولفه‌های مربوط به تنیدگی شغلی کتابداران پرداخته شد. جامعه آماری این تحقیق را ۲۶۲ نفر از کتابداران شاغل در کتابخانه‌های دانشگاه تهران تشکیل می‌دهند، که از این تعداد ۱۱۰ نفر به پرسشنامه‌ها پاسخ دادند. جهت گردآوری اطلاعات از پرسشنامه استفاده شد. به منظور تجزیه و تحلیل استنباطی یافته‌ها از آزمون دوجمله‌ای و آزمون خی دو استفاده گردید. با توجه به مطالعات انجام شده مشاهده شد که تجهیزات الکترونیکی در کاهش تنیدگی شغلی کتابداران با سطح معنی داری (۰/۰۰۰) نقش دارد. بین ارائه خدمات به صورت منابع الکترونیکی و تنیدگی شغلی کتابداران (P < ۰/۰۵) رابطه وجود دارد. بین ارائه خدمات به صورت منابع شبکه‌ای و تنیدگی شغلی کتابداران (P < ۰/۰۵) رابطه وجود دارد. بین ارائه خدمات به صورت پایگاه‌های اطلاعاتی و تنیدگی شغلی کتابداران (P < ۰/۰۴) رابطه وجود دارد و بازیابی اطلاعات در کاهش تنیدگی شغلی کتابداران با سطح معنی داری (۰/۰۰۰) نقش دارد.

کلیدواژه‌ها: منابع الکترونیکی، تجهیزات الکترونیکی، تنیدگی، تنیدگی شغلی، کتابداران، دانشگاه تهران

مقدمه

طریق کتابداران کتابخانه مورد پذیرش قرار گیرد تا با رضایتمندی، این تغییرات را بپذیرند. کتابداران کتابخانه در همه سطوح باید تمرین‌های مطلوبی را برای تغییر انجام دهند و باید به خوبی انگیزه مند شده و از نظر ذهنی آماده تغییرات حاصل از محیط‌های الکترونیکی باشند. (آرنولد، ۱۹۹۷)

اغلب بهترین اندیشه‌ها، فناوریها، تلاش‌ها و فرایندها در صورتی که کتابداران با آنها از لحاظ روانشناختی آماده نباشند، شکست می‌خورند و آنها احساس می‌کنند که مالکیت یا تسلطی بر مشکلات یا راه‌حلها و شکست با موفقیت ندارند. مشارکت و همکاری، مسئولیت‌پذیری و چالش‌های مربوط به آنها مهم‌ترین عناصر ضروری برای دستیابی کتابداران به موفقیت می‌باشد. همه این موارد به کتابداران احساس آرامش، تعلق و تعهد می‌دهد که خود

نوآوری‌های فناورانه و تسهیلات زیربنایی الکترونیکی، زندگی کارکنان، اقتصاد، اجتماع، تعلیم و تربیت را مجبور به پذیرش تغییرات نموده است. در چنین جهان پرشتاب و متغییری ما نمی‌توانیم تلاش کنیم تا کتابخانه‌ای را به شیوه سنتی اداره کنیم. کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی باید ابزارهای جدید الکترونیکی را بپذیرند تا بتوانند خدمات بهتر و اثربخش‌تری را ارائه دهند و خودشان را بیش از پیش روزآمد کنند. (ماهاپاترا، ۱۳۸۵)

تغییرات فناورانه در مدیریت کتابخانه‌ها نباید باعث فشار بر روی کتابداران گردد. بلکه این تغییرات باید از

^۱ عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه آزاد اسلامی

در کاهش تنیدگی های شغلی آنان نقش به سزایی دارد. (خسروی، ۱۳۸۲)

بیان مسئله

امروزه از تنیدگی به عنوان بیماری جدید تمدن و مادر همه بیماری ها نام می برند، عوامل بی شماری می تواند زمینه ساز آن باشد. از جمله محیط کار که طبق تحقیقات انجام شده ۷۸٪ محیط کار، ۸٪ محیط خانواده، ۱۲٪ محیط اجتماعی را به عنوان عوامل ایجاد کننده تنیدگی ذکر کردند. شواهد نشان می دهد که نوع مشاغل کارکنان در ابتدای آنان به تنیدگی نقشی اساسی دارد. مشاغلی که تحت فشارهای زمانی قرار دارند، با حساسیت بیشتری روبرو هستند. برای مثال در رشته پزشکی مسئله مرگ و زندگی انسان ها در میان است و کوچک ترین لغزش باعث از میان رفتن جان انسانی می شود. (گلایبی، ۱۳۸۰). کتابداران نیز با توجه به شغلی که دارند، افزون بر مسائل اداری، با کاربرانی که از سطوح مختلف جامعه هستند روبرو می باشند و از جانب دیگر، با حجم وسیع اطلاعات و تعداد زیادی قالب های الکترونیکی که ناشی از ظهور فناوریهای جدید است درگیر می باشند. ظهور منابع الکترونیکی و رشد فزاینده آنها، وظیفه کتابداران را برای تامین نیازهای اطلاعاتی کاربران افزایش داده است. به طوری که بسیاری از آنها معتقدند که این تغییرات علاوه بر نکات مثبت جنبه های منفی نیز دارد. آنها بایستی به عنوان مدیران دانش، عمل کنند و مهارتهای برنامه ریزی، انتخاب، تجزیه و تحلیل و هماهنگی کل مجموعه را انجام دهند، تا بتوانند با دسترس پذیر کردن اطلاعات و استفاده بهینه از قالبهای الکترونیکی گوناگون بهترین اطلاعات را به تمام کاربران در کمترین زمان ممکن ارائه دهند. بنابراین کتابداران به مثابه پل ارتباطی اطلاعات و مردم هستند و به همین دلیل اهمیت ویژه ای دارند. (حاجی شمسایی، ۱۳۸۶)

اهمیت پژوهش

فناوری یکی از دست آوردهای آدمی است که در ایجاد فرهنگ و تمدن بشری نقش مهمی داشته است. هیچ جنبه ای از زندگی انسانها را نمی بینیم که از فناوری تاثیر نپذیرفته باشد. کتابداران کتابخانه ها ی دانشگاهی نیز از

این قاعده مستثنی نیستند. این فناوری بر همه جنبه های کتابداری تاثیر نهاده و عامل مهمی در بوجود آمدن کتابداری حرفه ای شده است. در این مسیر که روز به روز در حال تحول و پیشرفت است و جهت آن به سوی افزایش توانایی های کتابداران در به دست آوردن دقیق اطلاعات می باشد، منابع الکترونیکی نقش مهمی در اطلاع رسانی توسط کتابداران ایفا می کند. (تنوپیر، ۲۰۰۸). بسیاری از تحقیقات انجام گرفته، موید ارتباط نزدیک تنیدگی با شغل بوده و محیط کار را به عنوان یکی از عوامل اصلی تنیدگی معرفی می نماید. بر این اساس نیاز روز افزون به بررسی و تحقیق علمی پیرامون تنیدگی شغلی ضروری به نظر می رسد. (اسدی، ۱۳۷۶). چنانچه شناسایی صحیح و دقیق انواع تنیدگی های شغلی کتابداران در کتابخانه ها به عمل آید بسیاری از آنها با اتخاذ تدابیر مناسب، هدایت و کنترل می گردد و باعث افزایش کارایی و بهره وری و اطلاع رسانی سریع و دقیق در کتابخانه ها خواهد شد. در این ارتباط شناسایی مسائل و مشکلات روانی و تنیدگی های شغلی کتابداران، اولین گام در راه تحقق آرمان های پژوهشگران و دانشمندان کشور است. تشخیص و شناسایی این مهم باید مبتنی بر تحقیقات علمی باشد. لذا پژوهش حاضر کوششی است در راستای بررسی نقش منابع الکترونیکی مرتبط با فناوری های جدید دنیا در ارتباط است، در عوامل ایجاد کننده تنیدگی شغلی کتابداران متخصص دانشگاهی و ایجاد زمینه مناسب برای تغییر و یا تعدیل انواع تنش ها و ارتقاء سطح اطلاع رسانی به وسیله کتابداران متخصص و حرفه ای.

پرسش های اساسی

۱. آیا ورود منابع الکترونیکی به کتابخانه های دانشگاه تهران موجب ایجاد تنیدگی های شغلی کتابداران شده است؟
۲. آیا ورود منابع الکترونیکی به کتابخانه های دانشگاه تهران موجب افزایش تنیدگی های شغلی کتابداران شده است؟
۳. آیا بین ورود منابع الکترونیکی و میزان تنیدگی های شغلی کتابداران کتابخانه های دانشگاه تهران رابطه معنی دار وجود دارد؟

پرسشنامه‌ای که بین کلیه کتابداران توزیع گردید، توانستیم ۱۱۰ پرسشنامه جمع‌آوری شد. جهت انجام روایی و پایایی پرسشنامه، ۳۰ نفر به عنوان نمونه به صورت پیش‌آزمون "Pilot study" مورد مطالعه قرار گرفتند. تجزیه و تحلیل آماری با استفاده از نرم افزارهای Excel و Spss صورت گرفته است.

نحوه جمع‌آوری داده‌ها

روش جمع‌آوری داده‌ها در هر تحقیق بایستی به گونه‌ای باشد که اطلاعات مورد نیاز محقق را فراهم کند. در پژوهش حاضر همانند روش‌های معمول و رایج در بیشتر مطالعات میدانی، از پرسشنامه به عنوان ابزار جمع‌آوری اطلاعات استفاده شد. این پرسشنامه شامل ۳۴ سؤال بوده که از این تعداد ۲۹ سؤال آن در آمارگیری مورد استفاده قرار گرفته است. و پرسشنامه‌ها بین ۲۶۲ نفر از کتابداران شاغل در کتابخانه‌های دانشگاه تهران توزیع گردید، که از این تعداد ۱۱۰ پرسشنامه جمع‌آوری شد.

به همین منظور جهت جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز از پرسشنامه خود ساخته و منابع کتابخانه‌ای و راهنمایی‌های ارزنده اساتید راهنما و مشاور استفاده گردید. در طراحی پرسشنامه از طیف ثابت خاصی استفاده نشده است. بعضی از سئوال‌ها به صورت (بلی یا خیر) و بعضی از سئوال‌ها به صورت طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای (شامل گزینه‌های خیلی زیاد، زیاد، متوسط، کم و خیلی کم) مطرح شده‌اند.

روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی استفاده شده است. در بخش نخست برای تجزیه و تحلیل توصیفی داده‌ها از آمارهای میانگین، فراوانی، فراوانی نسبی، انحراف استاندارد و ... به صورت جداول توزیع فراوانی ارائه خواهد شد.

در بخش دوم برای تجزیه و تحلیل استنباطی یافته‌ها و به منظور آزمون فرضیات تحقیق با توجه به تعداد مختلف آزمون‌های آماری و شرایط تحقیق، از آزمون دو جمله‌ای استفاده می‌شود. در این آزمون ابتدا

۴. با توجه به ورود منابع الکترونیکی به کتابخانه‌های دانشگاه تهران، چه میزان تنیدگی شغلی در کتابداران مشاهده می‌شود؟
۵. آیا بین ورود منابع الکترونیکی و میزان تنیدگی‌های شغلی کتابداران کتابخانه‌های دانشگاه تهران با توجه به سن و سابقه کار و میزان تحصیلات آنها رابطه معنی‌دار وجود دارد؟
۶. آیا ورود تجهیزات الکترونیکی به کتابخانه‌های دانشگاه تهران موجب کاهش تنیدگی‌های شغلی کتابداران شده است؟
۷. با توجه به ورود تجهیزات الکترونیکی به کتابخانه‌های دانشگاه تهران، چه میزان تنیدگی شغلی در کتابداران مشاهده می‌شود؟

فرضیه‌های تحقیق

۱. رابطه معنی‌داری بین ورود تجهیزات الکترونیکی به کتابخانه و میزان تنیدگی شغلی کتابداران کتابخانه‌های دانشگاه تهران وجود دارد.
۲. رابطه معنی‌داری بین ارائه خدمات به صورت منابع الکترونیکی و میزان تنیدگی شغلی کتابداران کتابخانه‌های دانشگاه تهران وجود دارد.
۳. رابطه معنی‌داری بین ارائه خدمات به صورت منابع شبکه‌ای و میزان تنیدگی شغلی کتابداران کتابخانه‌های دانشگاه تهران وجود دارد.
۴. رابطه معنی‌داری بین ارائه خدمات به صورت پایگاه‌های اطلاعاتی ناپیوسته و میزان تنیدگی شغلی کتابداران کتابخانه‌های دانشگاه تهران وجود دارد.
۵. رابطه معنی‌داری بین تسهیل بازیابی اطلاعات از منابع الکترونیکی و میزان تنیدگی شغلی کتابداران کتابخانه‌های دانشگاه تهران وجود دارد.

روش پژوهش

جامعه آماری

جامعه آماری عبارت است از کلیه کتابداران شاغل در دانشکده‌ها، موسسه‌ها و مراکز تحقیقاتی، کتابخانه مرکزی، کتابخانه کوی دانشگاه و پردیس‌های دانشگاه تهران که طبق آمار دریافتی ۲۶۲ نفر می‌باشند. از ۲۶۲

مولفه های آنها، به آزمون فرض های تحقیق پرداخته می شود.

در ابتدا اطلاعات توصیفی مربوط به نقش تجهیزات الکترونیکی در کاهش تنیدگی شغلی کتابداران کتابخانه های دانشگاه تهران و سپس به آزمون فرضیه مربوطه پرداخته می شود. در جدول شماره ۲. میزان نقش هر یک از مولفه های تجهیزات الکترونیکی در کاهش هر یک از مولفه های تنیدگی شغلی ارائه شده است.

شاخص یا میانگین مشخص گردیده و سپس درصد پاسخ دهندگان مشاهده شده با درصد پاسخ دهندگان پیش بینی شده مقایسه می گردد.

با توجه به نوع سئوالات پرسشنامه از آزمون خی دو نیز استفاده می شود.

کلیه عملیات های آماری این تحقیق با بهره گیری از نرم افزارهای آماری SPSS و Excel انجام شده است.

نتایج پژوهش

در این بخش با استفاده از اطلاعات حاصل از پرسشنامه ضمن بیان توصیفی هر یک از متغیرها و

جدول شماره ۲. میزان نقش هر یک از مولفه های تجهیزات الکترونیکی در کاهش مولفه های تنیدگی شغلی

ردیف	تجهیزات الکترونیکی و مولفه های تنیدگی شغلی	میزان نقش تجهیزات الکترونیکی در کاهش مولفه های تنیدگی شغلی کارکنان (درصد)	میزان نقش تجهیزات الکترونیکی در افزایش مولفه های تنیدگی شغلی کارکنان (درصد)
۱	نقش تجهیزات الکترونیکی در افزایش خلاقیت کتابداران	۷۰/۱۸	۲۰/۸۲
۲	نقش تجهیزات الکترونیکی در ارتقاء وظایف و مسئولیت های کتابداران	۶۲/۵۶	۳۸/۴۴
۳	نقش تجهیزات الکترونیکی در افزایش انگیزه کاری کتابداران	۷۵/۴	۲۵/۲
۴	نقش تجهیزات الکترونیکی در افزایش توانایی های شغلی کتابداران	۷۵/۶۲	۲۵/۴۸
۵	نقش تجهیزات الکترونیکی در افزایش آزادی عمل کتابداران در کارهای تخصصی	۷۲/۹۲	۲۸/۸
۶	نقش تجهیزات الکترونیکی در افزایش صرفه جویی در وقت کتابداران	۷۵/۶۲	۲۵/۴۸
۷	نقش تجهیزات الکترونیکی در کاهش حجم کاری کتابداران	۶۰/۳۶	۴۰/۷۴
۸	نقش تجهیزات الکترونیکی در افزایش تعداد کارکنان حرفه ای	۵۴/۷۲	۵۶/۳۸
۹	نقش تجهیزات الکترونیکی در بهبود فرایندهای کاری کتابداران	۷۴/۹	۲۶/۱
	میانگین کل	۶۹/۱۴	۳۱/۸۶

کاهش حجم کاری ۶۰/۳۶٪، افزایش تعداد کارکنان ۵۴/۷۲٪، بهبود فرایندهای کاری ۷۴/۹٪ نقش دارد و به طور کلی می توان گفت، تجهیزات الکترونیکی در کاهش تنیدگی شغلی کتابداران کتابخانه های دانشگاه تهران به میزان ۶۹/۱۴٪ نقش دارند.

در بررسی رابطه بین ارائه خدمات به صورت منابع الکترونیکی و تنیدگی های شغلی در کتابداران کتابخانه های دانشگاه تهران میزان به کارگیری یا عدم به کارگیری از مولفه های مربوط به ارائه خدمات به صورت منابع الکترونیکی در کتابداران کتابخانه های دانشگاه تهران از دیدگاه کتابداران، بررسی شده است.

همانگونه که در جدول فوق مشاهده میشود، افزایش خلاقیت به عنوان یکی از مولفه های تنیدگی شغلی است که افزایش آن نشان دهنده کاهش تنیدگی شغلی است و کاهش آن بالعکس موجب افزایش تنیدگی شغلی است. برای سایر مولفه ها نیز این موضوع صدق می کند. در نتیجه با توجه به معیار فوق، تجهیزات الکترونیکی در افزایش خلاقیت کتابداران (کاهش تنیدگی شغلی) به میزان ۷۰/۱۸ درصد نقش دارد و در سایر مولفه ها: ارتقاء وظایف و مسئولیت ها ۶۲/۵۶٪، افزایش انگیزه کاری ۷۵/۴٪، افزایش توانایی های شغلی ۷۵/۶۲٪، افزایش آزادی عمل ۷۲/۹۲٪، افزایش صرفه جویی در وقت ۷۵/۶۲٪،

جدول شماره ۳. میزان به کارگیری یا عدم به کارگیری از مولفه های مربوط به ارائه خدمات به صورت منابع الکترونیک در کتابخانه های دانشگاه تهران

به کارگیری (درصد)		مولفه های مربوط به ارائه خدمات به صورت منابع الکترونیکی
خیر	بلی	
۲۴/۲	۷۵/۸	ارائه خدمات به صورت لوح فشرده
۳۹/۵	۶۰/۵	ارائه نشریات الکترونیکی به صورت لوح فشرده
۴۵	۵۵	ارائه کتب الکترونیکی به صورت لوح فشرده
۹۱	۹	فهرست نویسی نشریات و کتب الکترونیکی
۲۷/۶	۷۲/۴	انجام اقدامات لازم جهت آرشیو و حفاظت از لوح های فشرده
۴۶	۵۴	استفاده از لوح های فشرده جهت بازیابی اطلاعات
۲۸	۷۲	استفاده از نرم افزار های جدید و روزآمد کتابداری جهت ارائه خدمات به صورت منابع الکترونیکی
۴۳/۰۲	۵۶/۹۸	میانگین کل

عدم به کارگیری از مولفه های مربوط به ارائه خدمات به صورت منابع شبکه ای در کتابداران کتابخانه های دانشگاه تهران از دیدگاه کتابداران، نمایش داده شده است.

در بررسی رابطه بین ارائه خدمات به صورت منابع شبکه ای و تنیدگی شغلی در کتابداران کتابخانه های دانشگاه تهران در جدول شماره ۴. میزان به کارگیری یا

جدول شماره ۴. میزان به کارگیری یا عدم به کارگیری از مولفه های مربوط به ارائه خدمات به صورت منابع شبکه ای در کتابخانه های دانشگاه تهران

به کارگیری (درصد)		مولفه های مربوط به ارائه خدمات به صورت منابع شبکه ای
خیر	بلی	
۱۱/۸	۸۸/۲	ارائه خدمات توسط منابع شبکه ای
۷/۲	۹۲/۸	دسترسی به شبکه جهانی اینترنت در کتابخانه
۹۵/۵	۴/۵	پرداخت هزینه برای دسترسی به شبکه جهانی اینترنت به مراجعین
۳۵/۱	۶۴/۹	ارائه اطلاعات برگزیده از شبکه جهانی اینترنت به صورت نسخه های چاپی به مراجعین
۳۷/۴	۶۲/۶	میانگین کل

ارائه خدمات به صورت پایگاه های اطلاعاتی ناپیوسته در کتابداران کتابخانه های دانشگاه تهران از دیدگاه کتابداران، نمایش داده شده است.

در بررسی رابطه بین ارائه خدمات به صورت پایگاه های اطلاعاتی ناپیوسته و تنیدگی شغلی در کتابداران کتابخانه های دانشگاه تهران. در جدول شماره ۵. میزان به کارگیری یا عدم به کارگیری از مولفه های مربوط به

جدول شماره ۵. درصد به کارگیری یا عدم به کارگیری از مولفه های مربوط به ارائه خدمات به صورت پایگاه های اطلاعاتی ناپیوسته در کتابخانه های دانشگاه تهران

به کارگیری (درصد)		مولفه های مربوط به ارائه خدمات به صورت پایگاه های اطلاعاتی
خیر	بلی	
۸۷/۴	۱۲/۶	ارائه خدمات توسط پایگاه های اطلاعاتی تخصصی
۶۱/۳	۳۸/۷	پرداخت هزینه جهت استفاده از پایگاه های اطلاعاتی تخصصی
۷۱/۱	۲۸/۹	استفاده از پایگاه های اطلاعاتی نظیر Dialog و Silver platter جهت ارائه خدمات به مراجعین
۷۳/۲	۲۶/۸	میانگین کل

در بررسی نقش بازیابی اطلاعات در کاهش تنیدگی شغلی کتابداران کتابخانه های دانشگاه تهران با استفاده از اطلاعات حاصله از پرسشنامه در جدول شماره ۶ به بیان توصیفی هر یک از متغیرها و مولفه های آنها می پردازیم.

جدول شماره ۶. میزان نقش هر یک از مولفه های بازیابی اطلاعات در کاهش مولفه های تنیدگی شغلی

میزان نقش مولفه های بازیابی اطلاعات در کاهش تنیدگی شغلی کارکنان (درصد)	مولفه های بازیابی اطلاعات و تنیدگی شغلی	ردیف
۸۱/۴۶	نقش آشنایی مراجعین به زبان انگلیسی در کاهش تنیدگی شغلی کتابداران	۱
۸۴/۵۴	نقش آشنایی کتابداران به زبان انگلیسی در کاهش تنیدگی شغلی کتابداران	۲
۵۶/۷۴	نقش تبدیل زبان طبیعی به زبان مهار شده در کاهش تنیدگی شغلی کتابداران	۳
۷۵/۶۴	نقش انتخاب پایگاه اطلاعاتی مناسب در کاهش تنیدگی شغلی کتابداران	۴
۸۰/۳۶	نقش تشخیص نیازهای اطلاعاتی مراجعین جهت بازیابی در کاهش تنیدگی شغلی کتابداران	۵
۷۵/۷۵	میانگین کل	

بحث و نتیجه گیری

طبق تحقیقات انجام شده فشارهای عصبی ناشی از شغل، علاوه بر ایجاد بیماری های روانی و جسمی متفاوت، بر روی عملکرد کاری افراد تاثیر گذاشته و مانند آفتی نیروی انسانی را به تحلیل می برد. هدف از تحقیق حاضر بررسی نقش منابع الکترونیکی کتابخانه در تنیدگی های شغلی کتابداران کتابخانه های دانشگاه تهران می باشد در این قسمت با توجه به نتایج حاصل از آزمون فرض های اختصاصی به بحث و بررسی آنها می پردازیم.

فرض اول: تجهیزات الکترونیکی در کاهش تنیدگی شغلی کتابداران کتابخانه های دانشگاه تهران نقش ندارد. نتایج بررسی این فرض نشان داد که در اینجا چون میزان سطح معناداری (۰/۰۰۰) کمتر از ۰/۰۵ است پس نتیجه گیری می کنیم که میانگین داده های مربوط به تجهیزات الکترونیک برابر با متوسط (۳) نبوده و بلکه به اندازه ۰/۴۵۷ بیشتر از متوسط است. و در اینجا می توان پذیرفت که تجهیزات الکترونیکی در کاهش تنیدگی شغلی در کتابداران کتابخانه های دانشگاه تهران نقش دارند و میزان این نقش در محدوده «زیاد» قرار دارد.

فرض دوم: بین ارائه خدمات به صورت منابع الکترونیکی و تنیدگی شغلی کتابداران کتابخانه های دانشگاه تهران رابطه وجود ندارد. نتایج بررسی این فرض نشان داد، از آنجا که سطح معناداری (۰/۰۰۰) و کمتر از

۰/۰۵ است، در نتیجه فرض H_0 رد و فرض تحقیق پذیرفته می شود. به عبارتی دیگر بین منابع الکترونیکی و تنیدگی شغلی در کتابداران کتابخانه های دانشگاه تهران رابطه وجود دارد.

فرض سوم: بین ارائه خدمات به صورت منابع شبکه ای و تنیدگی شغلی کتابداران کتابخانه های دانشگاه تهران رابطه وجود ندارد. نتایج بررسی این فرض نشان داد که، میزان معناداری (P-value) برابر ۰/۰۰۰ کمتر از مقدار خطا (۰/۰۵) است. در نتیجه فرض H_0 رد و فرض تحقیق پذیرفته می شود. به عبارتی دیگر بین ارائه خدمات به صورت منابع شبکه ای و تنیدگی شغلی کتابداران کتابخانه های دانشگاه تهران رابطه وجود دارد.

فرض چهارم: بین ارائه خدمات به صورت پایگاه های اطلاعاتی ناپیوسته و تنیدگی شغلی کتابداران کتابخانه های دانشگاه تهران رابطه وجود ندارد. نتایج بررسی این فرض نشان داد که میزان معناداری (P-value) برابر ۰/۰۴ کمتر از مقدار خطا (۰/۰۵) است. در نتیجه فرض H_0 رد و فرض تحقیق پذیرفته می شود. به عبارتی دیگر بین ارائه خدمات به صورت پایگاه های اطلاعاتی ناپیوسته و تنیدگی شغلی کتابداران کتابخانه های دانشگاه تهران رابطه وجود دارد.

فرض پنجم: بازیابی اطلاعات در کاهش تنیدگی شغلی کتابداران کتابخانه های دانشگاه تهران نقش ندارند.

۲. جهت تعدیل تنش‌های شغلی کتابداران کتابخانه‌های تخصصی، به منظور ارائه خدمات به صورت کتاب و نشریات الکترونیکی اقدام شود.
۳. کتابخانه‌های تخصصی، بعد از فراهم آوری کتاب و نشریات الکترونیکی، به منظور جستجوی سریع اطلاعات، جهت فهرست نویسی آنها اقدام نمایند.
۴. کتابخانه‌های تخصصی به منظور ارائه خدمات، جهت ایجاد منابع شبکه‌ای اقدام نمایند.
۵. همه کتابخانه‌های تخصصی جهت دسترسی به اینترنت پرسرعت تلاش نمایند.
۶. کتابخانه‌های تخصصی جهت ارائه خدمات برگزیده از شبکه جهانی اینترنت به صورت نسخه‌های چاپی تدبیری را بیاندیشند.
۷. کتابخانه‌های تخصصی به منظور ارائه خدمات بهتر، جهت عضویت در پایگاه‌های اطلاعاتی تخصصی اقدام نمایند.
۸. به منظور کاهش تنیدگی شغلی کتابداران، پیشنهاد می‌شود، کتابخانه‌های تخصصی با همکاری سازمان مربوطه جهت برگزاری کلاس‌های آموزش زبان انگلیسی اقدام نمایند.

منابع

- اسدی، ح. (۱۳۷۶)، تحلیل عوامل تنیدگی شغلی و ارتباط آن با اضطراب بین مدیران سازمان‌های تربیت بدنی و برنامه و بودجه، پایان‌نامه دکتری، دانشگاه تهران، دانشکده تربیت بدنی.
- باغخانی، ف. (۱۳۸۰)، بررسی نگرش کارکنان وزارت فرهنگ و آموزش عالی نسبت به فشارهای عصبی - روانی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران، دانشکده مدیریت.
- تنوپیر، ک.، انیس، ل. (۲۰۰۸)، تأثیر مراجع دیجیتال بر کتابداران و کاربران کتابخانه، ترجمه منیژه نعمتی و ناهید بنی اقبال. نشر کتابدار. www.ketabdar.org
- خسروی، م. (۱۳۸۲)، بررسی عوامل استرس‌زای شغلی کتابداران شاغل در کتابخانه‌های دانشگاهی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری شهر

داده‌های حاصل از آزمون دوجمله‌ای نشان داد که احتمال مشاهده شده (۹۱/۸۲) بیشتر از احتمال آزمون است و میزان خطای مشاهده شده (۰/۰۵) می‌باشد. در نتیجه می‌توان گفت: بازیابی اطلاعات در کاهش تنیدگی شغلی کتابداران کتابخانه‌های دانشگاه تهران نقش دارند.

نتیجه‌گیری نهایی

با توجه به نتایج فرضیه‌های تحقیق می‌توانیم در جواب پرسش‌های اساسی تحقیق که ورود منابع الکترونیکی به کتابخانه‌های دانشگاه تهران موجب کاهش تنیدگی می‌شود یا افزایش آن، نتیجه گرفت که ورود این گونه منابع به کتابخانه باعث کاهش تنیدگی شغلی کتابداران خواهد شد. بنابراین بین ورود منابع الکترونیکی و میزان تنیدگی‌های شغلی کتابداران رابطه معنی‌داری وجود دارد. با توجه به نتایج فرضیات تحقیق از آنجا که میزان خطای مشاهده شده در هر فرض کمتر از (۰/۰۵) می‌باشد، بنابراین در پاسخ به پرسش اساسی تحقیق که با توجه به ورود منابع الکترونیکی به کتابخانه، چه میزان تنیدگی در کتابداران مشاهده می‌شود می‌توان گفت که میزان تنیدگی شغلی مشاهده شده در حد بسیار پایین قرار دارد. با توجه به بررسی مولفه‌های مربوط به تجهیزات الکترونیکی نتیجه می‌گیریم که تجهیزات الکترونیکی باعث کاهش تنیدگی شغلی کتابداران می‌شود. و بین ارائه خدمات به صورت منابع الکترونیکی و تنیدگی شغلی کتابداران رابطه وجود دارد. بین ارائه خدمات به صورت منابع شبکه‌ای و تنیدگی شغلی کتابداران رابطه وجود دارد. بین ارائه خدمات به صورت پایگاه‌های اطلاعاتی ناپیوسته و تنیدگی شغلی کتابداران رابطه وجود دارد. و بازیابی اطلاعات در کاهش تنیدگی شغلی کتابداران نقش دارد.

پیشنهادات

- بر اساس یافته‌های پژوهش و نتایج حاصل از آن پیشنهادات زیر ارائه می‌شود:
۱. کتابخانه‌های تخصصی به منظور کاهش تنیدگی‌های شغلی کتابداران، با توجه به پیشرفت تکنولوژی، جهت تقویت تجهیزات الکترونیکی اقدامات لازم را انجام دهند.

Arnold, S. E., Arnold, E. S., (1997), " **Vectors of Change: Electronic Information from 1977-2007** " Online Vol. 24 , No. 4, PP. 19-33. <http://www.onlineine.com>

Mcquigg, E., (2002), " **Stressors the Work Place**", Public Health Nurse. Vol. 9, No. 1, PP. 65-71.

تهران از دیدگاه آنان، طرح تحقیقاتی مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران، ۱۳۸۲.

گلابی، الف. (۱۳۸۰)، تحلیل عوامل تنیدگی شغلی دبیران تربیت بدنی مدارس متوسطه شهر تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران، دانشکده تربیت بدنی.

ماهاپاترا، پ. (۱۳۸۵)، مدیریت منابع انسانی در کتابخانه ها، ترجمه ثریا ضیایی و مجتبی کفاشیان، مشهد انتشارات مرنديز.

